

РЕЦЕНЗІЯ

завідувача кафедри менеджменту ім. проф. Й. С. Завадського
Національного університету біоресурсів і природокористування України,
кандидата економічних наук, професора **БАЛАНОВСЬКОЇ Тетяни Іванівни**
на дисертацію **ЦУЙ Сяоке** на тему:

**«Формування проєктувальної компетентності студентів
аграрних закладів фахової передвищої освіти»,**
подану на здобуття ступеня доктора філософії
зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки»
галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка»

Актуальність теми дисертаційного дослідження зумовлена сучасними тенденціями розвитку аграрної освіти, необхідністю модернізації професійної підготовки майбутніх фахівців аграрної сфери відповідно до викликів інноваційного розвитку економіки, цифровізації виробничих процесів і підвищення вимог роботодавців до рівня професійної підготовленості випускників. Особливого значення набуває підготовка фахівців, які здатні не лише володіти професійними знаннями й уміннями, а й ефективно здійснювати проєктування виробничих процесів, приймати оптимальні рішення, прогнозувати результати професійної діяльності, працювати в команді, використовувати цифрові технології та впроваджувати інновації в аграрному виробництві. Саме тому формування проєктувальної компетентності студентів виступає одним із пріоритетних напрямів удосконалення професійної підготовки у закладах фахової передвищої освіти.

Актуальність дослідження посилюється необхідністю оновлення змісту професійної підготовки студентів аграрних закладів фахової передвищої освіти, удосконалення методичного забезпечення освітнього процесу, впровадження інноваційних педагогічних технологій, інтеграції практико-орієнтованого навчання із сучасними вимогами аграрного виробництва та забезпечення відповідності результатів навчання професійним стандартам.

У контексті зазначеного, тема дисертації є своєчасною та має вагоме теоретичне і практичне значення.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Дисертаційне дослідження характеризується достатнім рівнем наукової обґрунтованості, що забезпечується поєднанням системного, аксіологічного, компетентнісного, проєктно-орієнтованого та рефлексивного підходів. Використаний у дисертації комплекс теоретичних, емпіричних і статистичних методів дослідження є достатнім, методично виваженим та відповідає логіці наукового пошуку, що забезпечило досягнення поставленої мети та успішне виконання визначених завдань.

Достовірність наукових положень та сформульованих висновків підтверджується достатньою репрезентативністю вибірки, поетапною організацією педагогічного експерименту, поєднанням кількісного та якісного аналізу результатів, а також позитивними результатами впровадження авторської методики формування проєктувальної компетентності студентів аграрних закладів фахової передвищої освіти та достатньою апробацією результатів дослідження у наукових публікаціях, виступах на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні, розробленні та експериментальній перевірці педагогічної технології формування проєктувальної компетентності студентів у проєктно-орієнтованому освітньому середовищі.

Структура дисертації є логічно виваженою, цілісною, відповідає меті, завданням, об'єкту й предмету дослідження. Виклад матеріалу здійснено послідовно, з дотриманням наукового стилю, принципів доказовості, системності, наступності. Теоретичні положення органічно поєднуються з результатами емпіричного дослідження, а сформульовані висновки логічно випливають із проведеного аналізу та результатів педагогічного експерименту. Справляє позитивне враження список використаних у дисертації джерел, що свідчить про системне й глибоке осмислення досліджуваної проблеми та високий рівень наукової підготовки автора.

Структура дисертації відповідає чинним вимогам до наукових досліджень такого рівня, а її зміст свідчить про системне і повне опрацювання проблеми та високий рівень наукової підготовки здобувача.

У вступі обґрунтовано вибір теми дослідження, зазначено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами; визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження; розкрито наукову новизну та окреслено практичне значення одержаних результатів, надано відомості щодо їх упровадження та апробації, кількості публікацій, у яких відображено основні положення дисертації.

Перший розділ має чітко виражений теоретико-аналітичний характер і закладає концептуальні основи дослідження. У ньому ґрунтовно розкрито суть і структуру проєктувальної компетентності студентів, проаналізовано сучасні наукові підходи та принципи формування проєктувальної компетентності, окреслено перспективи подальших досліджень у цій сфері, а також визначено місце зазначеної компетентності в системі фахової підготовки студентів аграрних закладів фахової передвищої освіти. Особливу увагу приділено узагальненню наукових позицій щодо структури та змісту проєктувальної компетентності, що дозволило сформувати цілісне теоретичне підґрунтя для подальших розділів дисертації.

Другий розділ має науково-прикладний характер і є логічним продовженням теоретичних положень, представлених у першому розділі. У ньому розкрито особливості формування проєктувальної компетентності студентів аграрних закладів фахової передвищої освіти з урахуванням специфіки освітнього процесу та майбутньої професійної діяльності. Особливу увагу приділено науковому обґрунтуванню та розробленню технології формування проєктувальної компетентності студентів закладів фахової передвищої освіти.

Третій розділ забезпечує емпіричне підтвердження теоретичних положень і методичних рішень, запропонованих у попередніх розділах. Послідовно розкрито організаційні засади проведення педагогічного експерименту, представлено його констатувальний, формувальний та контрольний етапи, що дозволило комплексно простежити динаміку формування проєктувальної компетентності студентів. Значну увагу приділено статистичному аналізу отриманих результатів, що забезпечує їхню об'єктивність і наукову достовірність.

Важливою складовою розділу є інтерпретація результатів педагогічного експерименту та обґрунтування ефективності запропонованої технології, зокрема визначення організаційно-педагогічних умов її реалізації та формулювання практичних рекомендацій щодо впровадження в освітній процес. Окремо представлено результати впровадження розробленої технології в діяльність аграрних закладів фахової передвищої освіти та відповідне навчально-методичне забезпечення.

Висновки дисертації чітко сформульовані, відповідають поставленій меті й завданням дослідження, узагальнюють отримані результати

Значення одержаних результатів для науки й практики та рекомендації щодо їх можливого використання. Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає в тому, що: теоретично обґрунтовано та узагальнено концептуальну модель формування проєктувальної компетентності студентів у проєктно-орієнтованому освітньому середовищі, яка передбачає інтеграцію проєктної діяльності в процес професійної підготовки студентів; визначено й обґрунтовано організаційно-педагогічні умови формування проєктувальної компетентності студентів: створення проєктно-орієнтованого освітнього середовища, інтеграція проєктної діяльності у зміст освітніх програм, використання цифрових інструментів управління проєктами, активне залучення студентів до виконання практично орієнтованих проєктів; розроблено й експериментально перевірено педагогічну технологію формування проєктувальної компетентності студентів, що включає мотиваційний, когнітивний, діяльнісний і рефлексивний компоненти. Удосконалено зміст і структуру поняття «проєктувальна компетентність студентів» у контексті професійної підготовки; систему критеріїв, показників та рівнів сформованості проєктувальної компетентності студентів; методичні підходи до організації проєктної діяльності студентів у процесі професійної підготовки. Набули подальшого розвитку теоретичні положення щодо

використання проєктно-орієнтованого навчання в системі професійної освіти; наукові підходи до створення інноваційного освітнього середовища, спрямованого на розвиток професійних компетентностей студентів; методичні засади використання цифрових технологій у процесі організації проєктної діяльності студентів.

Головною перевагою дослідження Цуй Сяоке є його прикладна спрямованість, що проявляється в розробленні й обґрунтуванні педагогічної технології формування проєктувальної компетентності студентів аграрних закладів фахової передвищої освіти та її експериментальній перевірці в реальних умовах освітнього процесу.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що основні положення дисертаційного дослідження доведені до рівня конкретних розробок і рекомендацій, які впроваджені аграрними закладами фахової передвищої освіти з метою вдосконалення освітнього процесу шляхом реалізації науково обґрунтованої технології формування проєктувальної компетентності студентів, оновлення змісту та методичного забезпечення навчальних дисциплін, підвищення рівня практичної спрямованості професійної підготовки майбутніх фахівців аграрної галузі, що підтверджено відповідними довідками.

Теоретичні положення, методичні розробки та практичні рекомендації, викладені в дисертації, можуть бути використані в освітньому процесі під час модернізації освітніх компонентів професійної підготовки, спрямованих на формування у здобувачів освіти компетентностей у сфері проєктувальної діяльності та прийняття педагогічно обґрунтованих рішень.

Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації. Основні положення та результати дисертаційного дослідження повною мірою викладено в 9 наукових працях, з яких стаття в науковому виданні, включеному до міжнародної наукометричної бази даних Web of Science, 4 статті в наукових виданнях, включених до Переліку наукових фахових видань України, 4 тези наукових доповідей.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності. Дисертація є самостійно виконаною кваліфікаційною науковою працею, у якій викладено обґрунтовані висновки і рекомендації, представлені автором для публічного захисту. Використання ідей і текстів інших авторів мають посилання на відповідні джерела. У роботі відсутнє привласнення чужих ідей, результатів або слів без оформлення належного цитування, що свідчить про відсутність порушення академічної доброчесності.

Питання для дискусійного обговорення та недоліки дисертації щодо її змісту та оформлення. Загалом позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження, можна відзначити такі зауваження і побажання:

1. У першому розділі дисертації доцільно було б дещо ширше представити порівняльний аналіз сучасних наукових підходів до трактування поняття «проєктувальна компетентність», що сприяло б повнішому обґрунтуванню авторської позиції.

2. Заслугує на подальшу конкретизацію система критеріїв і показників оцінювання рівнів сформованості проєктувальної компетентності студентів аграрних закладів фахової передвищої освіти. Наукова цінність дослідження була б вагомішою за умови детальнішого опису змістового наповнення показників, уточнення індикаторів їх прояву та аргументації меж між визначеними рівнями сформованості компетентності.

3. Певного розширення потребує опис діагностичного інструментарію, застосованого під час формувального етапу педагогічного експерименту. Більш детальне висвітлення змісту діагностичних методик, їх показників, процедури проведення оцінювання та інтерпретації отриманих результатів сприяло б підвищенню методологічної прозорості дослідження й відтворюваності запропонованої методики.

4. Перспективним напрямом подальших наукових пошуків може стати дослідження можливостей використання сучасних цифрових технологій та інструментів проєктної діяльності у процесі формування проєктувальної компетентності майбутніх фахівців аграрної сфери.

Висловлені зауваження мають рекомендаційний характер і не впливають на загальну позитивну оцінку дослідження.

Загальний висновок. Дисертація є завершеною, самостійно підготовленою кваліфікаційною науковою працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані та практично цінні результати, що вирішують важливе наукове завдання. Актуальність обраної теми дисертації, ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, новизна та повнота викладу в опублікованих наукових працях повністю відповідають вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» і Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року, а її автор Цуй Сяоке заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка».

Рецензент завідувач кафедри менеджменту ім. проф. Й. С. Завадського Національного університету біоресурсів і природокористування України, кандидат економічних наук, професор Тетяна БАЛАНОВСЬКА